

4. Лабиринты одиночества / Пер. с англ. / Сост., общ. ред. и предисл. Н.Е. Покровского. – М.: Прогресс, 1989. – 624 с.
5. Щербатых Ю.В. Психология страха: популярная энциклопедия / Ю.В.Щербатых. – М.: Эксмо, 2007. – 512 с.
6. Философия: учебник / под ред. В.Д.Губина, Т.Ю.Сидориной. – М.: Гардарики, 2007. – 828 с.
7. Бенеш Г. Психологія: dtv-Atlas: Довідник / Г. Бенеш [Пер. з нім.]. – К.: Знання-Прес, 2007. – 510 с.
8. Тодорова І.С. Основи психології та педагогіки: Навчальний посібник / І.С.Тодорова. – Полтава: ПУСКУ, 2002. – 101 с.
9. Гончаренко І. Роль родини у вихованні дитини / І. Гончаренко // Віра й культура (Місячник української богословської думки й культури). – Вінніпег, 1955. – Вип. 11 (23). – С. 16-18.
10. Хьелл Л. Теории личности / Л.Хьелл, Д.Зиглер. – СПб: Питер, 2000. – 608 с.
11. Грановская Р.М. Элементы практической психологии / Р.М.Грановская. – Л.: Издательство Ленинградского университета, 1988. – 560 с.

Annotation

Movchan M. M. Child's fears as special variety of human fears. Child's fear is shown in the article, as one of the first varieties of fear, that appears on the early stage of development of personality and is a ponderable factor that influences on life and becoming of man; exposed specific, reasons, problems and prospects of his overcoming.

Keywords: *fear, child's fears, fear of darkness and loneliness, fear of extraneous people, reason of fear, minimization of fear, desensitization, nocifensors*

Отрешко В.

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

ПОДОЛАННЯ БЕЗРОБІТТЯ ЯК ПРОБЛЕМА ПОДОЛАННЯ ВІДЧУЖЕННЯ ПРАЦІ

Аналізуються причини безробіття в українському суспільстві, його негативний вплив на розвиток культури і особистості; проблема подолання безробіття розглядається в контексті подолання відчуження праці.

Ключові слова: *людина, праця, культура, відчуження, безробіття, навчання, виховання.*

Подолання відчуження праці є однією з ключових проблем українського державотворення. Його важливим завданням є мінімізація безробіття. І це зрозуміло. Безробіття становить загрозу стабільному національному розвитку та національній безпеці, оскільки може виступати головною причиною соціально-економічної дестабілізації серед працівників великих промислових та ключових у життєзабезпеченні країни підприємств (особливо військово-промислового комплексу) або ж добре організованих професійних груп (вчителі, лікарі, шахтарі, енергетики тощо). Безробіття стає фактором дестабілізації і у тому випадку, коли суттєво зростає кількість осіб, які

упродовж тривалого часу шукають роботу – люди знаходяться у відчай, погано контролюють свою поведінку і здатні на будь-які погрозливі вчинки, у тому числі й антиурядові акції. Доступність до праці, умови праці, організація праці, оплата праці визначає ставлення до неї, моральну й політичну атмосферу в суспільстві. Із працею, її формами, характером і розподілом результатів пов'язана соціальна справедливість. Бідними стали навіть працюючі (працюючі бідні), люди з вищою освітою та висококваліфіковані. Хвороба надбагатства панує у всіх країнах світу. Збагачення одних за рахунок інших – найбільш негативний принцип соціальної ентропії, який породжує бунти, протести, революції [1, с. 63].

Дискримінація цінностей праці, її мотивації, незайнятість людей, безробіття, зниження вартості праці веде до деформації моралі в суспільстві, криміналізації, хабарництва, корупції, нетрудових доходів, неправових практик. Зростає соціальна ентропія, суспільство деградує. Науково-дослідні інститути ООН доводять, що оплата праці нижче трьох доларів за годину призводить до зменшення трудової мотивації, робить працю рабською, тобто з оплатою тільки за їжу. Низьке матеріальне становище сприяє аморалізму, злочинності, смертності, що веде також до ентропії суспільства в цілому [там же, с. 64].

Найбільші ризики відторгнення від сфери праці та зайнятості як в Україні, так і в інших країнах існують для таких категорій населення як безробітні, особливо в разі тривалого періоду безробіття, деяких категорії економічно неактивного населення, зокрема особи, які припинили пошуки роботи, оскільки втратили надію її знайти (зневірені); а також зайняті з нестандартними умовами трудових контрактів або особливим характером роботи, що зумовлюють їх уразливість.

Усупереч поширеним стереотипам щодо вразливості жінок, саме представники "сильної статі" в 2,7 раза частіше ризикують потрапити до категорії зневіренних і дезорієнтованих. Цікаво, що і серед безробітних з тривалою (понад 1 рік) перервою в роботі спостерігаються приблизно такі пропорції: 58% з них – чоловіки, 73% – міське населення. До того ж найчастіше зневіреними себе називають молоді чоловіки (25–34 років), які зазвичай є найбільш конкурентоспроможними. Може існувати ряд причин, що сприяють цьому явищу, і одна з них – завищені очікування щодо розміру заробітної плати. Серед жінок зневірені найчастіше зустрічаються у віковій групі 40–49 років, що у черговий раз підтверджує особливу вразливість жінок передпенсійного віку стосовно ризиків соціального відторгнення [2, с. 59].

Важливим є *тривалість повернення до трудового життя*. Найбільша частка безробітних осіб обох статей шукає роботу від 1 до 3 місяців. Проте, у 2008-2010 рр. спостерігалась масові явища по затягуванню періоду безробіття (до 8-12 місяців). Показник середньої тривалості безробіття населення у віці 15-70 років (за методологією МОП) знизився з 7 місяців у 2010р. до 6 місяців у 2011р. Наразі найбільш ефективним способом пошуку роботи жінки вважають звернення до державної служби зайнятості, чоловіки – особисті зв'язки. Проте великою залишається частка тих, хто втратив надію знайти роботу. До них належать ті, хто не може знайти роботу більше, ніж рік. Або припинив її шукати. Сукупна чисельність зневіренних та дезорієнтованих становила у 2010 році 283,2 тис. осіб, або 2,3 % загальної чисельності економічно неактивного

населення. Однак значною є цифра тих, хто вже зневірився у власних можливостях знайти роботу. Вважаємо доцільним наголосити, що значний час відсутності роботи, зневіра знайти роботу призводять до того, що деякі люди по суті втрачають кваліфікацію і навіть бажання регулярно працювати. Як зазначають автори звіту "Україна на шляху до соціального залучення", ризик потрапити у цю категорію для сільських мешканців у 2,5 раза вищий, ніж для жителів міст [там же, с.66].

Спостерігається досить закономірна зміна джерел прибутків впродовж ситуації безробіття: спочатку основною є допомога родичів, потім – самопомога (присадибне господарство, випадкові заробітки), і все більшого значення набувають соціальні виплати, а надія на заощадження заміщається надією на можливість взяти гроші в борг [3, с. 172].

Однак матеріально незабезпечені особи не завжди відчують себе відторгнутими, оскільки в їх системі цінностей наявні позбавлення визначені як необхідність та нормальні умови існування. Відчуття відторгнення з'являється тоді, коли людина, відчуючи свою нереалізованість, піддає сумніву характерні для неї норми та цінності, переосмислює свої прагнення та переоцінює наявні потреби.

Ступінь залучення людини до економічного, культурного, політичного та соціального життя значною мірою пов'язана з рівнем її доходів. Часто реальні можливості матеріального забезпечення та наявні очікування людини вступають у протиріччя, що може спричинити формування різних моральних та психологічних відхилень у поведінці та діяльності, а у гіршому випадку зумовити розростання асоціальних груп населення. Врешті-решт це може призвести до появи та загострення соціальної напруги в суспільстві.

Зміна джерел існування безробітних, що здається цілком об'єктивно зумовленою і не пов'язаною із психічним життям, з психологічної точки зору свідчить про зміну стратегій поведінки (поступове домінування пристосовницьких стратегій поведінки), а враховуючи інші зміни психологічних властивостей безробітних, можна констатувати і зміну системи сприйняття безробітним власної ситуації. Із часом (у середньому після півроку) виникає специфічна система сприйняття та виникають специфічні риси, характерні для людини у ситуації кризи, як-от: зменшення адекватності відображення, фокусування на негативі, небачення позитивних можливостей, втрата віри в майбутнє. Образ бажаного майбутнього перестає виконувати координуючу роль в активності особистості, а натомість виникає переживання невизначеності, відмова від активної життєвої позиції, при цьому об'єктивність сприйняття стосується тільки негативу із тенденцією трансформації переживання негативу у погіршення самоствавлення із зменшенням здатності до саморегуляції.

У результаті резервування робочої сили формується певний рівень безробіття, зростання якого лише на 1% призводить, за оцінкою вчених, до зростання смертності населення на 2%, збільшення числа самогубств на 4,1 %, убивств – на 5,7%. Деяка частина представників застійного безробіття поповнює кримінальні верстви населення, а також ряди так званих люмпенів і осіб без певного місця проживання. Нарешті, високе безробіття, як показує історичний досвід, може породжувати серйозні політичні катаклізми [4, с. 36]. Резюмуючи злякисні прояви нетрудового способу життя, ми

повинні сказати, що найчастіше у будь-якій соціальній системі, виникнення безробіття тягне за собою такі наслідки: посилення соціальної напруги; зростання кількості психічних захворювань; посилення соціальної диференціації; загострення криміногенної ситуації; падіння трудової активності; скорочення податкових надходжень; зменшення ВВП; падіння життєвого рівня населення; зростання витрат на допомоги безробітнім.

Відторнення від економічного життя є одним з найбільш критичних, оскільки воно пов'язано з іншими видами відторгнення. Економічне відторгнення має місце, коли людина не може стати рівноправним учасником ринку праці та здійснювати господарську діяльність для отримання доходу. Відторгнення через житлові умови є прямим наслідком економічної відторгнення. Серед груп населення найбільший ризик безробіття мають: молоді люди, особливо випускники навчальних закладів, які шукають перше робоче місце; жінки активного дітородного (20–29 років) або передпенсійного (після 40 років) віку; особи, які втратили роботу з економічних причин (структурне безробіття); особи, які мали тривалу перерву в роботі. Ризик соціального відторгнення істотно зростає для сільських жителів та мешканців малих монофункціональних міст; осіб без вищої освіти; представників практично всіх маргінальних груп (працівників-мігрантів, колишніх ув'язнених, безпритульних тощо). Зневірені та дезорієнтовані є найбільш вразливими до економічного відторгнення. Ризик соціального відторгнення, пов'язаний з гендерною нерівністю у сфері зайнятості, проявляється переважно у професійній сегрегації жінок у низькооплачуваних видах економічної діяльності.

Крім того, найбільш ризикованими до соціального відторгнення є так звані нестандартні форми зайнятості – зайнятість неповний робочий час та за терміновими трудовими угодами, самостійна зайнятість. 26,4 % населення країни, які живуть за межею бідності, можна вважати відторгнутим через низькі доходи. Основні групи ризику щодо відторгнення через низькі доходи складають: домогосподарства з дітьми, особливо багатодітні та з дітьми віком до 3-х років (незалежно від їх кількості та наявності дітей старшого віку); домогосподарства, які складаються лише з осіб пенсійного віку (особливо 75 років і старше); домогосподарства з безробітними; домогосподарства, в яких немає осіб з вищою освітою.

Бідність домогосподарств, в яких є хоча б одна безробітна особа, не тільки провокує виключення від економічної сфери життя, а й перешкоджає задоволенню потреб у харчуванні, підвищенні кваліфікації чи зміні професії, культурного розвитку, відпочинку, користуванні туристичними послугами, отриманні необхідної профілактичної або медичної допомоги тощо. Мешканці сіл через низькі доходи (основним джерелом яких є дохід від особистого підсобного господарства та від самозаготівель) є відторгнутими від багатьох сфер суспільного життя. Більше половини домогосподарств країни відчувають себе позбавленими нормальних житлових умов, більше третини з них є бідними. Головними проявами відторгнення є брак грошей на купівлю окремого житла, проведення ремонту, відсутність у будинку елементарних зручностей, нестача коштів для оплати комунальних послуг і підтримування нормальної температури у житлі в опалювальний сезон.

Отже, основними ознаками сучасної кризи трудової сфери є: високий рівень безробіття, низький рівень оплати праці, обмеження основних прав працівників – право

на працю, своєчасну виплату заробітної плати, на компенсацію за несприятливі умови, на гідний відпочинок. Особливо слід звернути увагу на дефіцит висококваліфікованих кадрів і технологічних спеціалістів [5, с. 291]. Головна причина – декваліфікація в період хронічної незатребуваності, депопуляризація технологічних спеціальностей, недостатні можливості якісної професійної підготовки, особливо молодих кадрів робітничих спеціальностей (скоротилась кількість закладів професійної освіти, кількість підготовлених спеціалістів). Так, за останні роки частка фахівців у загальній чисельності працюючих знизилась з 15% до 11,1%, проте істотно зросла частка представників, так званих, найпростіших професій з 16,9% до 24,7%. Це в той час, коли в розвинутих країнах знання і їх технологічне застосування забезпечують до 90 % економічного зростання [6, с.129]. Експерти Міжнародної організації праці вважають, що найближчими роками в середньому в світі рівень безробіття досягне 10% і повністю ліквідувати його не зможе жодна країна. Стан ринку праці й тенденція до зростання числа безробітних свідчать про потребу прийняття термінових і радикальних заходів, необхідних для вирішення проблеми зайнятості та створення робочих місць. Наявна система допомоги безробітним не відповідає ситуації, яка склалася, а потребує докорінного реформування [7, с. 7].

Зважаючи на тривожні статистичні показники та показники моральної свідомості, зауважимо, що гармонізація інтересів держави, роботодавця і працівника повинна здійснюватися на підставі оновлених державних соціально-трудова стандартів, розробка яких має здійснюватися з урахуванням розробленої у 1999 році Міжнародною організацією праці (МОП) концепції гідної праці основні положення якої було сформульовано у створеній за сприяння МОП і реалізованій впродовж 2006–2007 рр. першій Програмі гідної праці, а також Програмі гідної праці на 2008–2011 рр. [8], основною метою якої є сприяння гідній праці як чиннику продуктивності та ключовому елементу розвитку соціальної та трудової сфер в Україні.

В Конституції України життя та здоров'я людини визнано найвищою соціальною цінністю, що об'єктивно зумовлює визнання пріоритетності життя і здоров'я працівника порівняно з результатами виробничої діяльності [9]. Закріплюючи у ст.2 Кодексу законів про працю України право на безпечні і нешкідливі умови праці, держава зобов'язується забезпечити захист здоров'я і життя громадян у процесі трудової діяльності [10]. Державна політика у галузі трудових відносин має бути спрямована на забезпечення належних умов праці, запобігання нещасним випадкам і професійним захворюванням.

Як стверджують автори доповіді "Жінки та чоловіки на ринку праці України. / Порівняльне дослідження України та ЄС", на відміну від ЄС Україні бракує чіткої стратегії розвитку сучасного ринку праці, який стане конкурентним і захищатиме робочу силу, особливо їй бракує стратегії, яка забезпечить кращі можливості поєднання роботи і сімейного життя [11, с. 5]. "Концепція гуманітарного розвитку України на період до 2020 р." [12] також зосереджується на тому, що подолання кризових явищ у сфері праці, забезпечення її ефективності, реалізація концепту "гідна праця" є одним з базових пріоритетів в українському державотворенні.

Створення умов для гідної результативної праці є провідним важелем забезпечення практичної реалізації людського потенціалу нації. Реалізація права людини

на працю відіграє визначальну роль у процесі її соціалізації, створює мотивацію для самовдосконалення та розвитку творчого потенціалу нації. Оптимізація структури зайнятості, трансформація системи оплати праці та удосконалення регулювання ринку праці не лише дозволять досягти суттєвого підвищення рівня життя широких верств населення, але й сприятимуть наблизенню соціальної структури до європейських зразків: подоланню масштабної бідності, створенню чисельного середнього класу, зменшенню рівня соціального розшарування. В цьому контексті *основними завданнями державної політики* на ринку праці є:

- забезпечення формування єдиної національної ціни праці, здатної забезпечити нормальне відтворення сучасного висококваліфікованого працівника, приведення диференціації оплати праці у відповідність з її кількістю і якістю;
- впровадження гнучких форм зайнятості з метою вирішення проблем безробіття та пошуку шляхів оптимізації використання робочої сили;
- впровадження новітніх соціально–правових механізмів регулювання поведінки особи в сфері трудових відносин, через розвиток колективно– та індивідуально– договірною врегулювання питань у сфері праці та соціального захисту;
- підвищення мобільності робочої сили шляхом поширення інформації про стан на регіональних ринках праці, стимулювання попиту на робочу силу, розробка економічних механізмів заохочення роботодавців до створення нових робочих місць, насамперед – у регіонах з надлишковими трудовими ресурсами, розвиток вахтових методів тимчасового працевлаштування, демократизація ринку житла тощо;
- мінімізація негативних наслідків зовнішньої трудової міграції, здійснення заходів щодо заохочення повернення трудових мігрантів на Батьківщину та забезпечення їхньої адаптації, в тому числі шляхом стимулювання підприємництва і самозайнятості;
- реалізація принципів соціального партнерства на ринку праці, забезпечення прозорості трудових відносин, відкритості ринку праці для справедливої конкуренції, поступове витіснення його тіньових сегментів;
- розвиток інструментарію заохочення населення України до самозайнятості та здійснення підприємницької діяльності [там же, с. 16-17].

Забезпечення громадянам належного рівня доходів є концентрованим виразом спроможності суспільства захищати право людини на гідне життя, а вирішення завдань підвищення життєвого рівня населення, подолання бідності, зменшення майнового та соціального розшарування створює підґрунтя для ефективного збереження і відтворення трудового потенціалу, розвитку охорони здоров'я, освіти, культури, інших галузей соціальної інфраструктури [там же, с.17].

Першим кроком у подоланні негативних проявів нетрудового способу життя та відчуження трудової людини від праці має стати підвищення ціни робочої сили, далі – зміна методів управління людьми і виробництвом у напрямі від "технократичних" поглядів на працівника до гуманізації праці, посилення тенденцій "людських відносин" через участь персоналу в управлінні, власності, прибутках (нагадаємо, останнє визнається в теорії і практиці зарубіжного менеджменту основними напрямками ліквідації відчуження працівника від інтересів фірми). Дослідження багатьох українських вчених-економістів та статистичний аналіз на прикладі регіонів України показують, що чим

вищий рівень заробітної плати у регіоні, тим вищий інтегральний показник зайнятості населення. Таким чином, необхідною умовою підвищення рівня зайнятості населення України є підвищення рівня заробітної плати.

Дійсно, в умовах сучасного надто низького рівня життя в Україні значна частина працівників орієнтується, безперечно, на матеріальні стимули, що не можна не враховувати, але при цьому не слід забувати, що матеріальні стимули є лише складовою загальної зацікавленості в ефективній праці. На думку Д. Богині, ставлення до трудової діяльності, позитивна орієнтація ментальності на конкурентоспроможність породжується не лише матеріальними потребами, а цілою ієрархією різноманітних потреб та традицій, що обумовлюють особливості української ментальності з усіма їх відтінками у різних регіонах України [13, с. 133].

Крім того, в конкретизації цих стратегічних завдань українського державотворення щодо подолання безробіття важливим є не стільки забезпечення прямої фінансової допомоги безробітним, а й спрямування зусиль на впровадження ефективних *інструментів повернення людини до трудового життя* та економічної активності. Щедра допомога по безробіттю може підривати мотивацію населення до зайнятості та зумовити додатковий тиск на бюджет країни, проте введення все більш жорстких вимог створює додаткові ризики соціального відторгнення для фактично безробітних громадян. Співвідношення між чисельністю зареєстрованих і фактично безробітних осіб у роки економічного підйому становило близько 50 %, але знизилось у 2010 році, коли близько однієї третини безробітних мали відповідний офіційний статус і могли скористатися державною підтримкою. Отже, на нашу думку, важливим є також диверсифікація організаційної, психологічної, тренінгом або освітньої допомоги громадянам в поверненні до праці. Зафіксовано, що безробітні громадяни користуються різними послугами для пошуку роботи. У 2010 році найбільш поширена в Україні практика звернень до державної служби зайнятості (31,3 % безробітних) і пошук роботи через неформальні соціальні мережі – родичів та друзів (38,3 %). Меншою мірою використовувались звернення через пресу, оголошення (18,2 %) і прямі контакти з роботодавцями (10,2 %). І зовсім мало поширені послуги приватних агенцій зайнятості (1,2 %). Жінки та сільські жителі у пошуках роботи частіше звертаються до державної служби зайнятості (41,0 та 37,5 % безробітних відповідно). Чоловіки вважають за краще використовувати особисті зв'язки (44,4 % з них шукали роботу саме таким чином). Міські й сільські жителі майже рівною мірою мобілізують особисті зв'язки (38,0 та 39,0 %), що значною мірою пов'язано зі слабким розвитком комунікацій, обмеженим доступом до інформації, низькою якістю соціальних мереж.

Однією з дієвих форм матеріальної підтримки безробітних, надання можливості постійного закріплення на робочому місці є організація оплачуваних громадських робіт. Такі суспільно корисні роботи сприяють тимчасовій зайнятості населення, пом'якшенню соціальної напруженості на ринку праці, а головне – сприяють мотивації людини до праці, зміні її уявлень про підходящу роботу і є засобом переходу до постійної зайнятості.

На сьогоднішній день безробіття є не лише економічною, а й соціально-психологічною проблемою, що потребує детального розгляду через призму розширення

спектра власне психологічних послуг для незайнятого населення. У системі служби зайнятості цей напрям роботи має проводитися, насамперед, у рамках психологічної підтримки безробітних у центрах зайнятості.

Серед визнаних методів роботи з безробітними (семінари, тренінги, клуби з техніки пошуку роботи, що спрямовані на підвищення активності безробітних у власному працевлаштуванні та сприяння зростанню їхньої конкурентоспроможності на ринку праці за рахунок відпрацювання навичок самопрезентації) власне психодіагностика не є пріоритетною. Так, за даними соціологічного дослідження, проведеного в 2009–2010 рр. співробітниками науково-дослідної лабораторії з профорієнтації незайнятого населення Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України, 43,2% фахівців, спеціалістів з профорієнтації служби зайнятості відмітили психологічну допомогу серед послуг, яких найчастіше потребують довготривалі безробітні. Однак серед найбільш ефективних методів психологічного впливу для збільшення активності довготривалих безробітних тільки 14,3% назвали психологічну діагностику, для порівняння – психологічну консультацію назвали 39,4%, психологічний тренінг із підвищення мотивації до праці – 57,3%, психологічний тренінг із підвищення самооцінки – 31,98%, надання психологічної інформації під час семінарів – 38,4% фахівців). Відповідно, при відповіді на запитання, за якими напрямами професійної орієнтації і надання психологічної допомоги є потреба в першочерговому підвищенні кваліфікації працівників служби зайнятості, професійну інформацію відзначили 15,3% спеціалістів з профорієнтації служби зайнятості, професійне консультування – 30,6%, психологічну освіту – 31,5%, надання психологічної інформації під час семінарів – 23,15%, психологічну консультацію – 29,8%, психологічний тренінг – 45,1%, і тільки 15,27% назвали психологічну діагностику [14, с. 173]. У 2011р. кількість працівників, яких було навчено новим професіям, становила 230 тис., або 2,1% середньооблікової кількості штатних працівників, три чверті з них становили чоловіки.

Література:

1. *Фреїк Н.* Соціальна ентропія /Н.Фреїк, Н. Цимбрикевич // Вісник Прикарпатського університету. Філософські і психологічні науки. – 2011. – Вип. 15. – С. 61.- 69.
2. Україна: на шляху до соціального залучення/Національна Доповідь ПРООН про людський розвиток 2011 року / Е. Лібанова, Ю.Левенець, О. макарова, Л. Черенько. – К. ПРООН, 2011. – 124 с.
3. Ринок праці та зайнятість населення: проблеми теорії та виклики практики : кол. моногр. / Ред.-координатор М.В. Туленков. – К. : ППК ДСЗУ, 2010. – 363 с.
4. *Піжук О.І.* Прогнозування росту жіночого безробіття в умовах фінансово-економічної кризи на основі економетричних моделей / О.І. Піжук // Економіка та держава. – 2009. – №9. – с. 35-36.
5. *Кравченко Н. В.* Вплив відчуження праці на формування людського капіталу // Н. В. Кравченко // Вісник Криворізького національного університету. – 2012 – № 31. – С. 289 – 291.
6. *Грішнова О.А.* Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки ; [монограф.]. / О.А.Грішнова. — К.: Знання КОО, 2001. — 254 с.
7. Зайнятість: випробування кризою // Урядовий кур'єр. – 2010. – №4 (26 січня). – с. 6.

8. Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством праці та соціальної політики України та Міжнародною організацією праці щодо Програми гідної праці на 2008–2011рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
9. Конституція України: зі змінами та доповненнями. – Офіц.вид. – Х. : Одісей, 2010. – 48 с.
10. Кодекс законів про працю України. – Офіц. вид. – Х. : Одісей, 2009. – 156 с. (Серія «Закони України»).
11. Жінки та чоловіки на ринку праці України. / Порівняльне дослідження України та ЄС. – Київ: Компанія ВАІТЕ, 2011. – 32 с.
12. Концепція гуманітарного розвитку України на період до 2020 року // Стратегічні пріоритети. — 2009 — № 3 (12). — С. 11-30.
13. Богиня Д.П. Відчуження праці в системі чинників розвитку трудового менталітету / Д. П. Богиня // Український соціум. – 2001 – С. 122-133.
14. Підсумковий звіт проблемної науково-дослідної лабораторії з професійної орієнтації незайнятого населення про науково-дослідну роботу // Технологія профорієнтаційної роботи з безробітними, які тривалий час перебувають на обліку в державній службі зайнятості. – К. : ІПК ДСЗУ, 2010. – 344 с.

Annotation

Otreshko Volodymyr Sergiyovych. Overcoming the unemployment as a problem of overcoming nation's alienation. causes of unemployment in the Ukrainian society, its negative influence on the development of culture and personality were analyzed; problem of overcoming the unemployment was reviewed in the context of overcoming nation's alienation.

Keywords: *human, labor, culture, alienation, unemployment, education, upbringing.*

Ярчук Ю.Г.
м. Ізмаїл

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ В СИСТЕМІ ПРІОРИТЕТІВ ДЕРЖАВНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ

Аналізується місце та роль пріоритетів культури здорового способу життя в освітній політиці держави; підкреслюється необхідність мобілізації просвітницьких заходів для усвідомлення дитиною цінності здоров'я як однієї з головних цінностей людської життєдіяльності.

Ключові слова: *людина, дитина, культура, освіта, здоров'я, виховання.*

Забезпечення здорового способу життя молоді - запорука стабільного розвитку держави, один із чинників її позитивного міжнародного іміджу. Світова спільнота під егідою ООН виробила низку декларацій, пактів, угод, які обумовили прийняття програмних документів ВООЗ, ЮНІСЕФ, ЮНЕСКО та Світового Банку глобального і європейського рівня, спрямованих на розвиток освітньої політики сприяння здоров'ю [1].

Термін "освітня політика" - це комплексне поняття, яке слід розглядати у вузькому і широкому розумінні. У вузькому розумінні термін визначає лише набір норм (закони та